

ОСНОВНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ВІТЧИЗНЯНОЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Вирішенню національно-господарської проблеми щодо забезпечення економічної безпеки та результативності управління нею можуть сприяти комплекс заходів із підвищення ефективності освоєння потенціалу сталого розвитку держави, а в його межах, науково-технологічного потенціалу нації. У цьому зв'язку посилюється роль закладів вищої освіти (ЗВО), які, одночасно, є провідниками інновацій та центрами знань, у забезпеченні належного рівня підготовки конкурентоспроможних як на вітчизняному, так і міжнародних ринках праці фахівців із різних галузей знань. При цьому, найбільш цінними з них є знання у вигляді інформаційного ресурсу, які характеризуються тим, що вони не амортизуються, на відміну від матеріальних, а при їх використанні, зберігаються та збільшуються. Звідси, ефективність функціонування національного господарства відзначатиметься надзвичайною продуктивністю праці, підвищуючи її у десятки разів (можливо й, у сотні).

Однак, за сучасних умов розвитку національної економіки відбуваються нарощування диспропорцій у її галузевій та ресурсно-функціональній структурах, які призводять до поглиблення розриву зв'язку між освітою, наукою і виробництвом, що сприяє зниженню якості вищої освіти. Адже, вона, за змістом, є амбівалентною, з одного боку, зростання якості вищої сприяє підвищенню рівня економічного розвитку держави, а з іншого, реалізація державної політики, за допомогою різноманітних програм є: визначальною у функціонуванні системи вищої освіти, загалом, та справляє вагомий вплив на підвищення її якості, на чому акцентовану вагу у працях автора [1-3]. Загалом, негативні тенденції, що за змістом є сучасними тенденціями в межах національної соціально-економічної системи, справляють вплив і на результативність функціонування ЗВО, які є, одночасно, і когнітивно- інформаційними й - організаційними елементами цієї системи, і суб'єктами господарювання.

В якості інформаційної бази використана офіційна інформація, зокрема, і Державної служби статистики України [4] (дані по ЗВО III-IV рівнів акредитації – до прийняття у Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. [5] ЗВО поділялись за рівнями акредитації на ВНЗ I-IV рівнів, а з 2016 р. – на «Університети, академії, інститути») та Постанови

Кабінету Міністрів України й Накази Міністерства економічного розвитку і торгівлі України [6].

До сучасних тенденцій в межах національної соціально-економічної системи (негативних тенденцій у сфері вищої освіти) віднесено такі:

1. Зменшення кількості закладів вищої освіти та студентів.
2. Переважання темпів зменшення кількості вступників до закладів вищої освіти над темпами зниження кількості випускників.
3. Зменшення обсягу державного замовлення.
4. Зменшення можливостей відтворення інтелектуального потенціалу держави.
5. Зниження конкурентоспроможності закладів вищої освіти та вищої освіти й країни, у цілому.

Враховуючи існування приведених вище перешкод і проблем на шляху підвищення результативності, можна визнати, що в Україні протягом 2010 – 2017 рр. роль наукової еліти у процесі створення та нарощення інтелектуального потенціалу національної економіки поступово знижується, вироблення знань (і матеріалізованих, і у вигляді основного капіталу) скорочується. Поряд із цим, нівелюється інтелектуальна сфера суспільного життя, відсутнє всебічне дослідження особливостей розвитку знань і не вивчається вагомість їхнього трансформуючого впливу на соціальні структури, суспільні коеволюційні процеси, не опрацьовуються й не удосконалюються важелі та регулятори цілеорієнтованого впливу на процеси забезпечення переходу держави до сталого розвитку за рахунок нагромадження масштабів інноваційно-інтелектуальної компоненти розширеного виробництва. Це стає передумовою для висновку про недовість сучасної освітньої політики і, у т.ч., стратегічного інструментарію управління економічною безпекою системи ЗВО. При цьому, дуже важливо врахувати і те, що: продуктивна розробка і ефективне втілення в життя макроекономічних моделей широкомасштабних суспільних перетворень сучасного рівня також потребують сформування і реалізації дії наукових центрів і ЗВО, де можливим є генерування новітніх знань, захищених від різної природи загроз і ризиків; цілеспрямовані трансформації в усіх сферах життєдіяльності зумовлюють потребу використання знань, не лише у пізнавальному, а й у методологічно-інструментальному та практичному зрізі.

Література

1. Бреус С. В. Управління економічною безпекою системи вітчизняних закладів вищої освіти : монографія. Київ : КНУТД, 2019. 400 с.

2. Денисенко М. П., Бреус С. В. Економічна безпека вищих навчальних закладів з урахуванням тенденцій ринку праці. *Ринок праці та зайнятість населення*. 2016. № 2 (47). С. 17–22.

3. Денисенко М. П., Бреус С. В. Економічна безпека вищих навчальних закладів: основні тенденції на ринку праці. *Інвестиції: практика та досвід*. 2016. № 14. С. 10–14.

4. Офіційний веб-портал Державної служби статистики України (2010-2017). URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 27.03.2020).

5. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII. Редакція від 09.08.2019. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (дата звернення: 27.03.2020).

6. Офіційний веб-портал Верховної Ради України (2010-2017). URL: <http://www.rada.gov.ua> (дата звернення: 27.03.2020).

УДК 330.338.3

Бреус С.В., д.е.н., доцент
Сугоняко І.І., студентка

Київський національний університет технологій та дизайну

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ ТА ОСНОВНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ НЕЮ

Конкурентоспроможність в сучасних умовах розвитку економіки є багатоаспектною категорією теорії та практики господарювання й управління. У науковій літературі не існує єдиного загальноприйнятого визначення конкурентоспроможності як категорії загалом та суб'єкта господарювання зокрема.

Конкурентоспроможність суб'єкта господарювання доцільно досліджувати у взаємозв'язку з конкурентоспроможністю країни, регіону тощо. Портер М. зазначає, що для підвищення конкурентоспроможності країни суб'єкти господарювання повинні підвищувати продуктивність існуючих секторів економіки шляхом підвищення якості продукції через удосконалення її технологічного рівня, що сприятиме забезпеченню безперервного зростання економіки [1, с. 84-95].

На основі аналізування наукових праць вчених за проблематикою дослідження здійснено систематизацію основних науково-прикладних та теоретичних підходів щодо трактування категорії «конкурентоспроможність суб'єкта господарювання». Так, цю категорію досліджують у контексті:

- процесу ефективної реалізації суб'єктом господарювання існуючого потенціалу, при цьому, визначальну роль у формуванні лідируючого